

Signe Riisalo
Riigikogu sotsiaalkomisjon
sotsiaalkomisjon@riigikogu.ee
Lossi plats 1a
15165, Tallinn

Meie 30.04.2026 nr 11-1/1579-1

**Vastus Eesti Advokatuuri märkustele
töölepingu seaduse muutmise seaduse 837 SE
kohta**

Austatud Signe Riisalo

Käesolevaga esitab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium oma seisukohad Eesti Advokatuuri poolt töölepingu seaduse muutmise seadusele 837 SE (edaspidi *eelnõu*) esitatud märkustele.

1. Eelnõu § 1 punktid 1 ja 2: pereettevõttes töötamise erand

Eesti Advokatuuri hinnangul on põhjust kaaluda, kas eelnõu § 1 punktide 1 ja 2 alusel pereettevõttes töötamise erandi kehtestamine on vajalik ja kui see on vajalik, siis sõnastada eelnõus ka pereettevõtte mõiste kooskõlas kehtiva ettevõtet ja alaealise hooldusõigust reguleeriva seadusandlusega.

TLS-is pereettevõttes töötamise erandi kehtestamise vajalikkust on täpsemalt selgitatud eelnõu seletuskirjas. Seal tuuakse esile järgmist:

- a) Alaealisega alates 7. eluaastast pereettevõttes väljaspool kultuuri-, kunsti-, spordi- või reklaamitegevusvaldkonda tähtajaliseks töötamiseks töölepingu sõlmimise võimaluse seaduses ette nägemine võimaldaks noorel töötada seaduslikult, alustada varakult pensionistaaži kogumist ja tutvuda lähemalt tööeluga ning tagaks talle toetatud ja turvalises keskkonnas esmase töökogemuse omandamise. Pereettevõttes esimese positiivse töökogemuse saamine võib suurendada noores motivatsiooni ja huvi töötamise vastu, mis on eriti oluline olukorras, kus noorte töötuse määr Eestis on kõrgem kui EL-i keskmine.
- b) Samuti pereettevõttes laste tehtavaid abistava iseloomuga töid väljaspool TLS § 7 lg 4 teises lauses sätestatud nelja tegevusvaldkonda – kultuuri-, kunsti-, spordi- või reklaamitegevus – tuleb kehtiva õiguse alusel käsitada seaduse rikkumisena, mille tõttu võib Tööinspektsioon näiteks esitatud vihje või kaebuse alusel konkreetse pereettevõtte suhtes alustada väärteomenetlust TLS § 7 lg 4 teises lauses sätestatu rikkumise tõttu (TLS § 118).
- c) Lisaks ei arvesta kehtiv õigus piisavalt sellega, et paljud alaealised lapsed juba praegu panustavad pereettevõttes töötamisele ilma selleks töölepinguid sõlmimata, kuigi töösuhtele

omased tunnused võivad olla täidetud, mis nõuab töölepingu sõlmimist ja alaealise töötamise registreerimist töötamise registris. Praktikas on esinenud ka olukordi, kus alaealise tehtav töö ei mahu eelnimetatud nelja tegevusvaldkonna alla, mistõttu on lapsevanemad olnud sunnitud vastumeelselt sõlmima alaealisega töö tegemiseks käsundus- või töövõtulepingu, kuigi oma sisult on olnud tegemist töösuhtega. Käsundus- või töövõtuleping aga ei taga alaealisele töötajale piisavaid sotsiaalseid tagatise ega tööalast kaitset, kuna teenuse osutamise lepingute puhul puudub regulatsioon näiteks töö- ja puhkeaja, puhkuse, miinimumtasu ning lepingu ülesütlemise tingimuste kohta. Seega on muudatuse üheks eesmärgiks ka vähendada ohtu, et pereettevõttes töötamise korral sõlmitaks alaealistega teenuse osutamise lepinguid, mis ei kaitse neid piisavalt.

Mis puudutab pereettevõtte termini lisamist eelnõusse, siis kuivõrd direktiivis 94/33/EÜ noorte kaitse kohta tööl (edaspidi *direktiiv 94/33*) ei sisaldu termini „pereettevõtte“ definitsiooni ning direktiiviga 94/33 ei ole jäetud selle tähendust ka liikmesriikide endi määrata, sest direktiivi artikli 2 lõike 2 punkt b ega ükski teine selle direktiivi säte ei viita seoses pereettevõtte terminiga liikmesriikide õigusele, tuleb seda terminit pidada EL-i õiguse autonoomseks mõisteks, mistõttu ei saa seda sisustada riigisiseses õiguses. Nimelt EL-i õiguse rakendamisel liikmesriikides, kui EL-i direktiiv ise vastavat terminit ei määratle ega anna otsesõnu liikmesriigile pädevust selle kindlaksmääramiseks, ei ole lubatud liikmesriigil EL-i õiguses (sh direktiivides) kasutatud termineid siseriiklikult sisustada lähtuvalt riigisiseses õiguses tuntud õigusmõistetest ja -instituutidest¹. EL-i õiguse termineid, mis on jäetud direktiivis määratlemata ja millele direktiiv ei viita liikmesriikide õiguse kaudu, tuleb tõlgendada kogu liidus ühetaoliselt ja autonoomselt. Eelnevat silmas pidades ongi Euroopa Kohus EL-i õigusnormidele antavate tõlgenduste ebahühtluse vältimiseks loonud liidu õiguse autonoomse mõiste kontseptsiooni². Kui direktiivi termini, mis on EL-i õiguse autonoomne mõiste, tähendus on ebaselge, on lõplik pädevus selle sisustamisel Euroopa Kohtul.

Loomulikult võib möönda, et kui direktiiv 94/33 ei defineeri terminit „pereettevõtte“ ega viita riigisisesele õigusele, võiks liikmesriik selle defineerida oma õigusest lähtudes, tingimusel et see on kooskõlas direktiivi eesmärgiga, kuid kui kõik liikmesriigid hakkaksid pereettevõtte terminit eraldi defineerima, siis ei tekiski arusaama, et mis on pereettevõtte ja mis mitte. Kuna pereettevõtet ei ole kõnealuses direktiivis defineeritud ega ka senimaani Euroopa Kohtu poolt sisustatud, siis ei ole õiguslikult korrektne hakata seda ka riigisiseses õiguses defineerima. Väljakujunenud Euroopa Kohtu praktika kohaselt tuleneb nii liidu õiguse ühetaolise kohaldamise nõudest kui ka võrdsuse põhimõttest, et liidu õigusnorme, mis ei viita otseselt liikmesriikide õigusele nende tähenduse ning ulatuse kindlaksmääramiseks, tuleb tavaliselt kogu EL-is tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt (vt nt EKo C-523/07, p 35). Pereettevõttes töötamise erandi rakendamise ühtsust ei oleks nimelt võimalik tagada, kui liikmesriigid oleksid vabad nägema ette eri tähenduse ja ulatusega pereettevõtte termineid, mis lähtuksid üksnes riigisisest õigusest ega tagaks seeläbi direktiivi 94/33 eesmärkide ühetaolist ja tõhusat kohaldamist kogu EL-is.

Samuti jääb selgusetuks Eesti Advokatuuri väide, et pereettevõtte termini puudumine riigisiseses õiguses toob kaasa kuritarvitused. Kui pereettevõtet ei määratleta, siis sisustabki selle termini lõpuks siseriiklik kohus ning vajadusel Euroopa Kohus, kellelt saab siseriiklikus kohtumenetluses eelotsust küsida. Samal ajal on eelnõu seletuskirjas põhjalikumalt selgitatud, mida eelkõige mõeldakse pereettevõttes töötamise all ja esitatud näiteid selle kohta, kellel on õigus sõlmida vähemalt 7-aastase alaealisega tööleping pereettevõttes töötamiseks.

¹ Parind, M. 2022. Euroopa Liidu õigus. Eesti vaade, lk 250–251. Tallinn: kirjastus UKU.

² Samas.

Eeltoodust tulenevalt on TLS-is pereettevõttes töötamise erandi kehtestamine vajalik, kuid pereettevõtte termini sisustamine riigisisises õiguses ei ole käesoleval juhul lubatud, kuna vastupidine lähenemine kahjustaks EL-i õiguse ühtset kohaldamist ja oleks vastuolus EL-i õiguse autonoomse mõiste käsitlemisega, sest termin „pereettevõtte“ direktiivi 94/33 artikli 2 lõike 2 punkti b tähenduses on EL-i õiguse autonoomne mõiste, mis on riigisisese õigusest sõltumatu tähendusega ja mida tuleb kõikides pereettevõttes töötamise erandi ette näinud liikmesriikides tõlgendada ühetaoliselt.

2. Eelnõu § 1 punkt 3: seadusliku esindaja nõusoleku andmise keelu rikkumise tagajärg

Eesti Advokatuur märgib, et eelnõu § 1 punkti 3 alusel kehtestatav seadusliku esindaja nõusoleku andmise keelu rikkumise tagajärg on ebaselge ja teeb ettepaneku täiendada eelnõu § 1 punkti 3 sõnastust selliselt, et kui rikutakse TLS § 8 lg-ga 2 kavandatava seadusliku esindaja nõusoleku andmise tingimusi, oleks selle keelu rikkumise tagajärjeks seadusliku esindaja nõusoleku tühisus. Sisuliselt oleks seadusliku esindaja nõusolek õppimiskohustusliku alaealise töötamiseks tühine, kui ta annab selle töötamiseks koolivaheajal pikemateks perioodideks, kui on lubatud eelnõu § 1 punktiga 3.

Me ei poolda väljapakutud muudatusettepanekut. Eesti Advokatuuri ettepaneku eesmärk ja lisandväärus, eriti alaealise töötaja kaitse vaates, on meie jaoks ebaselge ning võib just vastupidiselt tekitada alaealisele töötajale negatiivseid tagajärgi, sest kui tagantjärele tuvastatakse, et alaealise töötamiseks antud seadusliku esindaja nõusolek on tühine, siis see tähendab, et alaealine ei oleks tohtinud üleüldse töötada, mis võib omakorda seejärel tekitada küsimuse, kas tööandja oleks pidanud sellele alaealisele töötajale üldse töötasu maksma.

Samuti TLS § 8 kehtiva lg 2 puhul ei ole ette nähtud, et kui alaealise seaduslik esindaja annab nõusoleku õppimiskohustusliku alaealise töötamiseks pikemaks perioodiks kui pool koolivaheaja kestusest, toob see kaasa seadusliku esindaja antud nõusoleku tühisuse. Selle sätte järgimisega ei ole praktikas reaalseid probleeme esinenud. Tööinspeksioon on kinnitanud meile, et järelevalvepraktikas ei ole tööinspektoritele TLS § 8 lg-s 2 sätestatud nõude rikkumisi märkimisväärselt silma jäänud ning selliseid juhtumeid, kus seaduslik esindaja annab nõusoleku alaealise töötamiseks koolivaheajal seadusega lubatust pikemaks ajaks, esineb väga harva ja kui esineb, siis mitte kellegi pahatahtlikkusest vaid pigem eksimusest. Nimelt kuni aastani 2021 (s.o enne Tööelu infosüsteemi – TEIS – arenduse valmimist) oli Tööinspeksiooni järelevalvesüsteemi andmete kohaselt registreeritud vaid kaks vastavat rikkumist, mis mõlemad pärinevad aastast 2015. Tänapäevase TEIS-i süsteemi andmetest ei ole TLS § 8 lg-st 2 tuleneva nõude rikkumise kohta võimalik statistikat välja võtta, kuid tööinspektorite kogemuse põhjal esineb neid rikkumisi jätkuvalt väga harva.

Selgitame ka, et TLS § 8 kehtiva lg 2 kehtestamise eesmärk seisneb selles, et teavitada alaealise seaduslikku esindajat, et kui ta annab § 8 lg 1 kohase nõusoleku alaealisega töölepingu sõlmimiseks, siis selle nõusoleku andmisel ta jälgiks, et alaealise töötamise periood kokku ei ületaks poolt iga koolivaheaja kestusest. Teisisõnu, mõte on olnud suunata seaduslikku esindajat jälgima alaealise töötamise perioodide pikkust, mitte näha seadusega ette täiendavaid tühisuse aluseid.

Kokkuvõttes ei pea me vajalikuks TLS § 8 lg-ga 2 näha ette, et selles sätestatud piirangute rikkumise tagajärjeks oleks seadusliku esindaja nõusoleku tühisus. Tegemist on kehtiva õigusnormi toimiva sõnastusega, mis ei ole praktikas probleeme tekitanud ega ole järelevalves esile kerkinud rikkumisena. Vastupidi, Eesti Advokatuuri pakutud täiendus võib tuua kaasa alaealistele töötajatele ebasoodsaid tagajärgi, mida me püüamegi vältida.

3. Eelnõu § 1 p 3: koolivaheajal töötamise piirangu leevendamine

Koolivaheaegadel töötamise piirangute leevendamisel on lähtunud Vabariigi Valitsuselt saadud juhistest, mille kohaselt tuleb alaealiste töötajate töötingimuste lihtsustamisel, sh koolivaheaegadel töötamise piirangute leevendamisel, võtta aluseks eelkõige direktiivis 94/33 sätestatud miinimumnõuded ja piirangud. Direktiiv 94/33 ei keela koolivaheajal pikemat töötamist kui pool koolivaheaja kestusest. Kuna tegemist on olnud Vabariigi Valitsuse kokkuleppega sätestada 1- ja 2-nädalaste koolivaheaegade puhul Euroopa sotsiaalharta tõlgendustest erinev regulatsioon ilma seejuures minemata vastuollu direktiiviga 94/33, siis olemegi eelnõu koostamisel lähtunud EL-i direktiivi miinimumnõuetest.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Erkki Keldo
majandus- ja tööstusminister

Lisaadressaat: Eesti Advokatuur

Stella Vogt
+372 5886 4172, stella.vogt@mkm.ee